

וידום אהרון - במדרש ובפיוט

מים ראשונים: הדברים שלהלן מבוססים על מדרשים ופרשנים שהבאנו בדברינו [וידום אהרון - במדרש](#) לפרשת שמיני בשנת תשס"א. שם הבאנו את המדרשים והערות השוליים במלואם. כאן הבאנו רק מקצת המקורות על מנת לפנות מקום לפיוט. ואף שינינו מעט מהסדר. הרוצה לראות את המקורות המדרשיים כולם יענין שם.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמְתוּ לִפְנֵי ה': וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְפַּד וַיִּדֹם אַהֲרֹן: (ויקרא י ב-ג)¹

ויקרא רבה יב ב – שני בניך החביבים

"ונקדש בכבודי" - זה הדיבר נאמר למשה מסיני ולא נודע בו עד שבא המעשה לידו. וכשבא מעשה לידו אמר לאהרון: אהרון אחי, מסיני נאמר לי: עתיד אני להיוועד להן לישראל ולהתקדש בהן בבית זה ובאדם גדול אני מקדשו. וסבור הייתי או בי או בך בית זה מתקדש. עכשיו, נמצאו שני בניך חביבין ממנו. כיון ששמע אהרון כך וידע שבניו ידועי שמים הם, שתק וקיבל שכר טוב על שתיקתו. זהו שכתוב: "וידום אהרון".

- אַהֲרֹן אַחִי,
כְּשֶׁעָלִיתִי לְמָרוֹם לְקַבֵּל תּוֹרָה
הָרֵאוּנִי דָבָר גְּדוֹל וְנוֹרָא
שְׁזֵה הַמְשִׁכָן שִׁי לְמוֹרָא
תִּמְשָׁכֵן בְּאֵשׁ וּבְאוֹרָה
וְאַכְתֵּב "וְנִקְדַּשׁ בְּכַבֹּדִי" בְּמִקְרָא
אֲדָךְ דְּעֵתִי שְׁבִיּוֹם שְׁעֵטְרָה לֹו עֲטָרָה
"וְנִקְדַּשׁ בְּמִכְבְּדִי" נִקְרָא וְנִקְרַע
בְּנִידָךְ אַחִי
הֵם מְכַבְּדֵי אֵל קְדוֹשׁ וְנוֹרָא
שְׁעָלוּ לְמָרוֹם בְּתַבְעָרָה וּבִסְעָרָה
- "וַיִּדֹם אַהֲרֹן"
בְּגָדוֹ קָרַע וְרֵאשׁוֹ פָּרַע

מנחות כט ע"ב – כך עלה במחשבה לפני

בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: ריבונו של עולם, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות ... אמר לפניו: ריבונו של עולם, הראיתני תורתו, הראני שכרו ... ראה ששוקלין בשרו במקולין, אמר לפניו: ריבונו של עולם, זו תורה וזו שכרה? א"ל: שתוק, כך עלה במחשבה לפני.

- אַהֲרֹן אַחִי,
כְּשֶׁנִּכְנַסְתִּי לְמַחְצָה, לִפְנֵי וְלִפְנֵי
רְאִיתִי אֶת מִלְּךָ מְלָכֵי הַמְּלָכִים
יוֹשֵׁב וְקוֹשֵׁר לְאוֹתוֹת כְּתָרִים
וְשֹׂאֲלָתִי לְמִי וּלְמָה אֵלָה הָעֶקֶצִין

¹ לוח השנה חובר לעתים, בצורה מופלאה ללוח הסדרות והפרשיות שבתורה. פרשת שמיני, מות נדב ואביהו, חלה ברוב שנים שאינן מעוברות, בסמיכות ליום השואה והגבורה ויום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. וגם בסמיכות לתפילת יזכור של שביעי של פסח ולפסוק **דודי יוד לנגו** שקראנו בשיר השירים אחר כותלנו והקדשנו לו דף מיוחד בפרשה זו. יהיו נא דברי תורה אלה לזיכרון לפני ה' תמיד לכל הנשמות היקרות והטהורות שמסרו או נמסרו נפשם על קדושת השם, העם והארץ.

וְעַנֵּנִי,
 לְעַקֵּבָא תִלְמִיד וּמוֹרָה חֲכָמִים
 שְׂיִדְרֵשׁ בְּהֶן תִּלְי תִּלְיִן
 תְּגִי תְּגִין וְקוֹצֵי קוֹצֵים
 לְחַדֵּשׁ חֲדוּשִׁים וְלַעֲקוֹר הָרִים
 בְּמַיִם הִיא תוֹרָה, לְשֹׁחַק הָאֲבָנִים
 וְסוּפוֹ אָחִי, בְּיִסוּרִים נוֹרְאִים
 "וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ"
 קַיִם, בְּמִסְרָקוֹת וּמְקוֹלִין
 עַד כָּלוּ קֶצֶין רוּחִין וְנִפְשֵׁין.
 כִּי כָּל עֲמֻלָּנוּ, אָחִי
 שְׂכָר מְשָׁנִים וְסוֹפְרִים,
 לְמַנּוֹת גְּמִינוּ בְּדָכִי
 בְּרַגְעִים סְפוּרִים

- "וַיִּדַם אֶהְרֹן"
 לֹא בְּמַחְשָׁבָה, רַק בְּמַלִּים
 נִכְלָם וְנִאֲלָם,
 לֹא מִבֵּין וְלֹא מִשְׁלִים

ויקרא רבה כ א – מקרה אחד לצדיק ולרשע

"אחרי מות שני בני אהרן". ר' שמעון פתח: "הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא וכו' " (קהלת ט ב). "לצדיק" - אלו בני אהרן שכתוב בהם: "בשלום ובמישור הלך אתי" (מלאכי ב ו), "לרשע" - זו עדת קרח שכתוב בהם: "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה" (במדבר טז כו). אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין!

- אֶהְרֹן אָחִי,
 עֲתִיד לְקוֹם בְּיִשְׂרָאֵל
 הַחֶכֶם מְכַל אֲדָם
 שְׁשִׁירוּ אֶלְף וּמִשְׁלִים אֲלֵפִים
 שְׁפַת חַיּוֹת וְשִׁיחַ הָעֵצִים לוֹ נְהִירִים
 וְגַם הוּא לֹא הִבִּין
 גַּם מִמָּנוּ נִסְתָּם
 הַכֹּל בְּאִשָּׁר לְכֹל, מִקְרָה הוּא בְּעוֹלָם
 לְטוֹב וְלְטָהוֹר, לְטָמֵא וְלְרָשָׁע
 טָמִיר עָלוּם וְנִעְלָם
 מִי הוּא צְדִיק וּמִי לֵה' יִשְׁלָם?
 וְעַל מִי נֹאמַר "רְשָׁעִים הֵיוּ" וְנוֹצֵיא דְבַתָּם?

- "וַיִּדַם אֶהְרֹן"
 הַדִּין נִסְתָּם
 הַגּוֹלָל נְחֹתָם
 וְהָאֲדָם נִאֲלָם
 אֶל נֶכַח הָאִשׁ וְהַדָּם

רמב"ן ויקרא פרק י פסוק ג – מבכי גדול לשתיקה

וטעם וידום אהרן - שהיה בוכה בקול, ואז שתק. או כטעם: "ואל תדום בת עינד" (איכה ב יח).²

ספרי במדבר פיסקא נח – כשהקב"ה מדבר ...

כשהקב"ה מדבר הכל שותקים שנאמר: "דומו יושבי אי סוחר ציון עובר ים מלאוד" (ישעיה כג ב) ואומר: "וידום אהרן".

- אהרן אחי,
 עוד ראיתי זאת
 שעד סוף כל הדורות
 לא יסופו מעמנו מביני אות
 בעלי פרוש מדרש ומסורות
 וילמדונו הבין במקראות
 צפונות כחדשות
 גדולות ונוראות:
 והם יפרשו ויאמרו דברים
 כי בעוד הדם חם
 לא נדם אהרן, לא נדם
 רק זעק ובכה, בכי מר מאד
 לא יכלו המלים לשטף הדמעות.
 ועלתה צעקתו עד הפרגוד
 זעזעה ספים ונעו אמות
 עד ששמע קול ממעלות:
 בכה אהרן, בכה ואל תעמד
 שם אני את דמעותיך בנאדי להיות
 ליד לבנת הספיר
 תחת כסא הכבוד
 וממך ילמדו לדורות
 לזעק ולבכות
 ולא לחשות
 אבות על בנים ובנים על אבות
 ואמהות
 ובנות
 - "וידם אהרן"
 באשר תם לבכות
 באפס כחות

**שבת שלום
 מחלקי המים**

² פרשני המקרא, בראשם רשב"ם ורמב"ן, לא מוכנים לקבל את הגישה הפטליסטית של המדרש שהכל בגזרה מראש ושאהרון נדם לגמרי. גם במדרש ספרי הסמוך אפשר למצוא רמז לכך. ראו כאמור דברינו [וידום אהרון - במדרש](#) במלואם שם.